

Een gedicht maken: kleine oorzaken, grote gevolgen

Taalhandeling:	Verklaren	Verklaren	ervaarles
Schrijftaak:	Een stapelgedicht schrijven met een oorzaak-gevolgketen		instructieles
Lesdoel:	Leerlingen ervaren wat een goede verklarende tekst is		oefenles
Nieuwsbegrip- onderwerp:	De poëzieweek		oefenles

De Nieuwsbegrip schrijflessen werken met één handleiding voor A en B. Aanwijzingen voor verschillen tussen A en B en voor werken met zwakke en sterke leerlingen vindt u in de handleiding en op blz. 4.

Overzicht van de twee lessen

Les 1

1. Leerlingen oriënteren zich op oorzaak en gevolg via een YouTube-filmpje.
2. Leerlingen maken oorzaak-gevolgschema's bij twee gedichten.
3. Leerlingen bedenken in groepje ideeën voor gedichten.
4. Leerlingen schrijven (eerste versie) van gedicht.

Les 2

5. Leerlingen ervaren hoe eigen gedicht beter kan door het oorzaak-gevolgschema van schrijfmaatje bij hun gedicht te bekijken.
6. Leerlingen gebruiken checklist om te beslissen hoe hun gedicht nog beter kan.
7. Leerlingen maken hun gedicht af.
8. Leerlingen kijken terug op de les en wat ze geleerd hebben.

Handleiding Les 1

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad en blaadjes voor schrijven van ideeën (opdracht 3) en gedicht (opdracht 4 en 6).

Vooraf

- Bekijk vooraf het filmpje *Kleine oorzaken, grote gevolgen* op www.youtube.com/watch?v=sNIfAbMPvFE. Zet het klaar voor opdracht 1.
- Zorg dat u de gedichten op blz. 4 op het digibord kunt laten zien.

OPDRACHT 1

Schrijfoopdracht: Wat ga je schrijven en voor wie?

1. Bekijk met de leerlingen de YouTube-film. Maak vooraf goed duidelijk dat het nagespeeld is, niet echt. Bespreek wat er in de film gebeurt en maak een oorzaak-en-gevolgschema op het bord. Zie het voorbeeld op blz. 4
NB: Het kan nodig zijn de leerlingen twee keer het filmpje te laten zien om alles goed te begrijpen.

2. Vertel de leerlingen dat ze – bij het Nieuwsbegriponderwerp Poëzieweek - een gedicht gaan schrijven. Het wordt een gedicht over kleine oorzaken en grote gevolgen, net als in het filmpje.

OPDRACHT 2 Schrijfopdracht: hoe schrijf je je gedicht?

1. Zet het gedicht 'Vergeet je pen (of potlood) nooit' (blz. 4) op het digibord.
2. Lees het gedicht eerst helemaal voor.
3. Geef leerlingen beurten waarbij u steeds vraagt: 'hoe/waardoor kwam het dat...?' en loop zo een aantal stappen in het gedicht langs. Maak weer (een deel van) een oorzaak-gevolgschema op het bord. Lees het schema voor.
4. Laat de leerlingen vertellen: wat was hier de kleine oorzaak en wat was het grote gevolg?
5. Herhaal stap 1 tot en met 4 met het gedicht 'Over de boom' (blz. 4).

OPDRACHT 3 Voorbereiden: Waar gaat je gedicht over?

1. Vorm groepjes van drie of vier leerlingen
2. Licht de instructie toe: ze gaan samen ideeën voor gedichten bedenken. Ze beginnen met iets kleins en geven dan het blad door zodat anderen er een volgende stap bij schrijven.
3. Zet de groepjes aan het werk en houd in de gaten of ze werken volgens de bedoeling.

Differentiatie: Zwakke leerlingen kunt u deze opdracht aan de instructietafel laten doen. Het is daarbij vooral belangrijk dat ze veel opschrijven, zodat ze voldoende materiaal hebben om verder te gaan.

OPDRACHT 4 Een gedicht schrijven

- Licht de instructie toe.
- De leerlingen schrijven de eerste versie van hun gedicht. Ondersteun de leerlingen waar nodig en wijs ze op de tip voor een mooie titel.
- De leerlingen maken er een oorzaak-gevolgschema bij. Zorg dat de op het bord gemaakte oorzaak-gevolgschema's van opdracht 2 zichtbaar zijn.

Afronding

Vertel de leerlingen dat ze volgende les elkaars gedichten lezen en ze de gedichten nog mogen verbeteren.

Regel het bewaren, printen en dergelijke kwesties.

Handleiding Les 2

Materiaal

Blaadjes voor een eventuele tweede versie van het gedicht.

OPDRACHT 5 Gedicht en schema vergelijken

1. De leerlingen werken in duo's. De schrijfmaatjes lezen elkaars gedichten en maken een oorzaak-gevolgschema bij het gedicht van de ander.
2. Bij elk gedicht zijn nu twee schema's. De dichters bekijken per gedicht die twee schema's. Lijken de schema's op elkaar? Hebben de schrijfmaatjes het gedicht van de ander goed begrepen?

OPDRACHT 6 Bedenken hoe het gedicht nog beter kan

De leerlingen bekijken elkaars gedichten met behulp van de checklist. Ze bespreken hoe het gedicht verbeterd kan worden.

OPDRACHT 7 Gedicht afmaken

De leerlingen maken een definitieve versie van hun gedicht. Ze mogen het illustreren. Hang de gedichten in de klas op en laat leerlingen die dit willen hun gedicht voorlezen.

OPDRACHT 8 Terugkijken: het schrijven bespreken

De leerlingen beantwoorden de vragen. Bespreek deze.

Afronding

- Laat de leerlingen de opdrachten en (een kopie van) hun werk opbergen in hun map.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

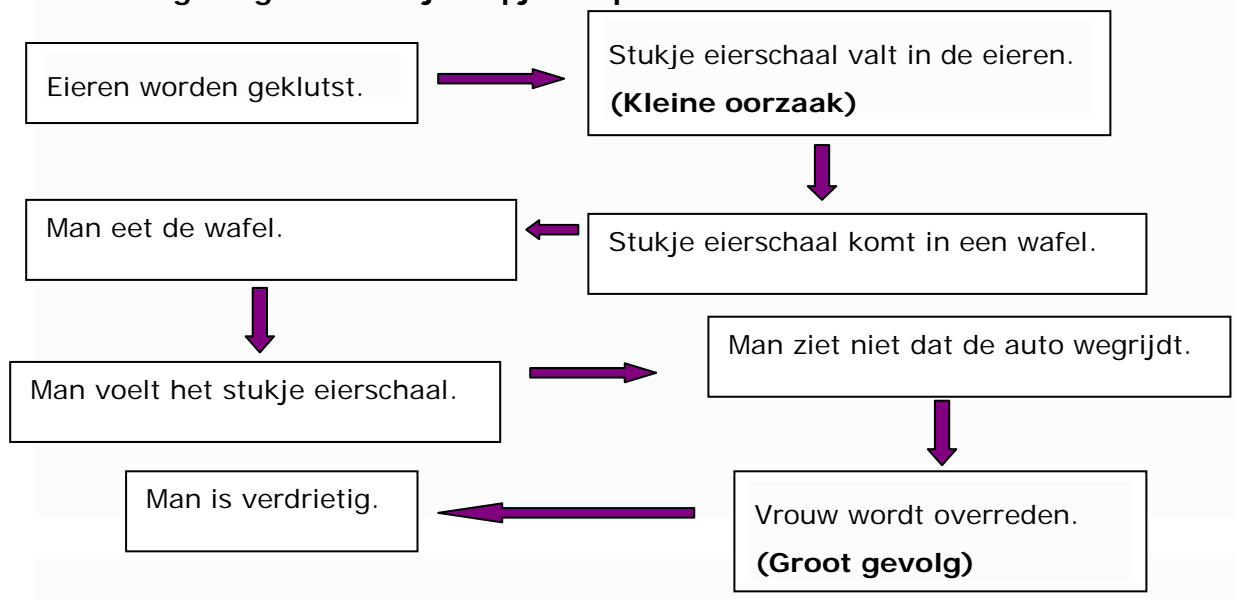
	B	A
Opdrachtblad	Formulering in groep 7/8-taal	Formulering in groep 5/6-taal

Niveaus bij Nieuwsbegrip Schrijven

Verschillen tussen leerlingen kunnen op het gebied van schrijfvaardigheid groot zijn. In de Nieuwsbegrip schrijflessen gaan we hier op de volgende manieren mee om:

- Niveau A en B hebben **verschillende opdrachtbladen**. De instructies zijn op niveau A eenvoudiger geformuleerd en opdrachten kunnen eenvoudiger zijn.
- A en B hebben **dezelfde handleiding**. De schrijftaak en de lesopbouw is op beide niveaus hetzelfde. Soms geeft de handleiding aan wat het verschil is tussen A en B.
- Aan leerlingen uit groep 5-6 stelt u **andere eisen** dan aan leerlingen in groep 7-8 waar het gaat om de kwaliteit van hun tekst. Deze eisen vindt u terug in de rubrics: niveau A presteert op A1 en A2, B presteert op B1 en B2. Rubrics zijn opgenomen in instructie- en oefenlessen, niet in ervaarlessen.
- In de handleiding vindt u eveneens **extra aanwijzingen voor zowel snelle als langzame leerlingen**. Dit zijn aanwijzingen die voornamelijk betrekking hebben op meer of minder ondersteuning. Voorbeelden zijn een extra stukje schrijven voor snelle leerlingen en werken aan de instructietafel voor langzamere leerlingen.

Oorzaak-gevolgschema bij filmpje in opdracht 1:

Vergeet je pen (of potlood) nooit!

Geen pen (of potlood),
Geen proefwerk.

Geen proefwerk,
Slecht cijfer.

Slecht cijfer,
Slecht rapport.

Slecht rapport,
Geen diploma.

Geen diploma,
Geen werk.

Geen werk,

Geen geld.

Geen geld,
Geen eten.

Geen eten,
Hongersnood.

Hongersnood,
Dood.

DUS VERGEET NOOIT JE PEN!!!!!!!!!!

Bron:

[www.1001gedichten.nl/gedichten/76248/vergeet_j_e_pen_\(of_potlood\)_nooit!/](http://www.1001gedichten.nl/gedichten/76248/vergeet_j_e_pen_(of_potlood)_nooit!/)

Over de boom

De boom stond in de aarde
Aan de boom daar zat een tak
Op de tak daar kwam een nest
Zo kreeg het ei een dak
Uit het ei daar kwam een vogel

Van de vogel kwam een veer
Van de veer daar kwam een bed
Voor een dame en een heer
En iedereen mag het horen:
Een kind werd toen geboren

Bron: Van de boom, oud volkslied